СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 14. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 19. січня, 1927. VOL. XXXV. No. 14. Jersey City, N. J., Wednesday, January 19. 1927. THREE CENTS

КАТОЛИЦЬКИЙ ЕПИСКОП ВЕДЕ БУНТ ПРОТИ УРЯДУ МЕКСИКА

КАЄС ВИСИЛАЄ ВІЙСКА ПРОТИ БУНТУ В СТЕЙТІ ХАЛІСКО

МЕКСИКО, 17. січня. — Мексиканський федеральний уряд видав комунікат, що римо-католицький архиепископ Ґроско з міста Ґвадалахара збунтувався проти мексиканського уряду й станув на чолі бунту католиків. Зібрав він банду своїх приклонників з яких 300 до 400 людий та вивісив прапор: „Най Живе Христос Король!" При відповідній агітації священиків зібрав він відтак уже коло два тисячі зоруженнх вірних, з якими він заняв кілька сіл і місточок в стейті Халіско.

Федеральний уряд вислав проти нього відділа війська, вважаючи видно сей бунт поважною справою. Війска по впертій бійці, в якій мало згинути коло сотки людий, відбили від збунтованих кілька сіл.

ЕПИСКОП БОГАЧЕВСЬКИЙ ЕКСКОМУНІКУЄ ПРОТИВНИКІВ СВОЄЇ ПОЛІТИКИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 17. січня. — В катедральній греко-католицькій церкві при Френклин стр. прочитав вчора підчас богослуження парох церкви письмо епископа Богачевського, в якім екскомунікується всіх членів комітету, вибраного на конгресі українських католицьких громад, що відбувся в Филаделфії дня 29. грудня 1926.

Людий в церкві було дуже мало, але й ті, що були, не могли здержати висловів обурення на сей поступок.

Кажуть, що епископ Богачевський розіслав таке саме письмо з такою самою екскомунікою до всіх собі підвладних священиків та приказав їм прочитати письмо підчас недільного богослуження.

КОНҐРЕС МАЄ ПРАВО КАРАТИ СВІДКІВ, ЩО НЕ ХОЧУТЬ ЗІЗНАВАТИ ПЕРЕД НИМ.

ВАШИНГТОН, 17. січня. — Найвисший Суд Злучених Держав розглянути нині питанне, чи конґрес, ведучи якенебудь слідство, має право карати свідків, які не хочуть перед ним станути на свідоцтво або зізнання про деякі справи. Суд прийшов до переконання, що влада конґресу не булаби повна, якби він сього права не мав. Конґресови прислугує право накладати кари на людий, які його не хочуть слухати підчас подібних слідств конґресу.

ПОЖАР КАТЕДРИ.

НЮ ЙОРК, 17. січня. — Сильний пожар, який знищив майже цілий блок на східній части 72-ої вулиці, знищив межи иншим грецьку православну катедру. Пять пожарних стацій було занятих гашенням пожару, який вигнав на вулицю коло двайцять родин. Пожар повстав так рано, що поліція мусіла будити сплячих мешканців та виганяти їх на вулицю з ліжок.

КОМІТЕТ СЕНАТУ ПОВСТАЄ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН, 17. січня. — Сенатовий комітет для видатків рішив нині призначити проти виразної опінії президента Кулиджа суму 1 міліона 200 тисяч долярів на починанне будови трох кружляків для американської воєнної фльоти.

ІТАЛІЙЦІ КИДАЮТЬ БОМБУ ПІД КОНЗУЛЯТ.

НЮ ЙОРК, 17. січня. — Нині раненько розірвалася під італійським конзулятом на 22-ій вулиці бомба, робляччи невеличку шкоду будинкови. Поліція догадується, що бомбу підложили Італійці, які ненавидять уряд диктатора Мусоліні, щоби в сей спосіб задемонструвати проти нього. Поліція арештувала двох італійських імігрантів, яких вона підозріває за підложенне бомби.

МОЛОДІЖ А РЕЛІГІЯ.

НЮ ЙОРК, 17. січня. — Др. Айра С. Вайл виголосив тут в Новій Школі Суспільного Розсліду відчит про захованне дітий, в якім він говорив цікаві обсервації про відношення молодежи до релігійного питання. На думку прелеґента, погляд, що молодіж є безбожна, є неправдивий. Молодіж хоче вірити, але вона не хоче приймати старинних поглядів, що Бога треба боятися. Молодіж хоче такого Бога, якого можна любити. Молодіж не любить релігії тих проповідників, які самі, не дуже вірують в Бога, говорять про релігію дрожачим голосом та гучними фразами. Зате молодіж хоче мати таку релігію, яка помоглаби їй наладити як слід своє життя.

ПОГИБ, РАТУЮЧИ СОБАКУ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 17. січня. — Джордж Ковалик, 41-літний реставраційний робітник, ішов нині рано до роботи, як звичайно, зі своїм песиком Полом. На перехрестю двох залізниць собаці захотілося побігти попід рампу та сісти межи шинами. Ковалик кинувся ратувати пса перед надїзджаючим поїздом, пошпотався на шину і впав поперек тору. Собака побігла на безпечне місце, а поїзд переїхав Ковалика на смерть. Він лишив родину десь у Польщі.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ РАДИТЬ НАД ЮНІОЗАЦІЄЮ АВТОМОБІЛЕВОГО ПРОМИСЛУ.

СТ. ПІТЕРСБУРҐ, Флорида, 17. січня. — Головний уряд Американської Федерації Праці радив нині над переведенням ухвали послідної конвенції сеї організації, що відбулася минувшого року в Дітройті, аби зорганізувати в юнії робітників автомобілевих фабрик. Уряд постановив організувати наперед робітників найбільших фабрик автів, а доперва відтак переходити до організовання робітників менчих підприємств.

Різдвяна Коляда для Рідної Школи.

Всі збірки на Рідний Край, які переводимо в Америці з нагоди Різдвяної Коляди, призначені на Рідну Школу в краю, себто на поширення науки між нашим народом, на ту ціль, яка збудує кращу будучність нашому народови.

Тому повинні ми памятати на те, щоби:

В кождій місцевости, де тільки живуть Українці, була обовязково зорганізована й переведена в січни 1927 р. Різдвяна Збірка на допомогу Рідній Школі в старім краю та щоби та Різдвяна Коляда була вислана до краю через:

„Obyednanye", P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ВЕЛИКІ СНІГОВІ БУРІ.

ВАШИНГТОН, 15. січня. — Страшні сніжниці навістили в суботу східну частину Злучених Держав. Міста в середнозахідній частині вкриті грубою верствою снігу. В Ню Йорку була сніжниця, якої не памятають від кільканайцять літ. Згинуло там підчас неї 3 людий, а місто мусить наняти 20,000 робітників для відгортання снігу з доріг.

СМЕРТЬ АБРАГАМОВИЧА.

Давид Абрагамович, нестор польських політиків в австрійському парляменті, б. міністр, б. посол до польського конституційного сойму, помер у Львові в 86-ім році життя.

ФАНТАЗІЇ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

„Дзеннік Львовскі" орган Пілсудского на терені „Земі Червеньскей", приносить в ч. 6 з дня 29 м. м. сензаційну відомість про те, що на німецьким Шлезьку ангажує німецька поліція до своєї служби українських політичних еміґрантів з західно-українських земель. Таке мало бути в місті Ґнівиці, де нібито дирекція поліції мала приняти до служби аж сорок галицьких еміґрантів, очевидно за рекомендацією самого през. д-ра Петрушевича. Кваліфікацією для приняття галицьких Українців до німецької служби мало бути знання польської і німецької мови та орієнтація в польських справах.

ЦІКАВЕ ЯВИЩЕ ПРИРОДИ.

У французькій місцевости Сербер було цікаве явище природи. А саме: впав там червоний дощ. Дощева хмара, з якої той дощ впав, була також червоної краски. Таке саме явище зауважено в еспанській місцевости Амурданс і в департаменті Герольт. Подібні явища дуже рідкі, а спричинює їх та обставина, що південні вітри несуть з собою пустинний пісок, який складають опісля у віддалі багато соток кільометрів. Коли трапиться при цьому, що через те місце, де осідає пісок, переплине дощева хмара, твориться так званий болотяний дощ, дуже часто закрашений якоюсь краскою.

ҐАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ В ДЖЕРЗИ СИТІ.

Слідуюча борба в Джерзи Сиіті буде дуже інтересна. Вона відбудеться у вівторок 25. січня в Виктори Гол, при „Гендерсон і Йорк ул. В головній парі буде боротися Ґаркавенко з Поляком Йосифом Завадским аж до побіди, в другій парі побідитель Владка і Сташка Збишко, польский великан Сташак буде боротися з Влялло. Кромі сих будуть боротися ще инші пари.

МІНІСТРИ І СТУДЕНТИ.

В Румунії раз враз повторюються жидівські погроми, виконувані в більших містах Румунії націоналістичними румунськими студентами. Уряд буцімто противиться погромам і про людське око картає студентів, але в дійсности він сміється в кулак. Ось тепер премієр Авереску видав нібито гострий приказ припинити ексцеси, а міністр внутрішних справ Ґоґа і міністр освіти Поповічі провадять зі студентами пертрактації в тім напрямі, щоб вони дали Жидам спокій. Мали обіцяти.

ТОРГУЮТЬ ЧУЖИМ.

Між польським і румунським урядом ведуться переговори в справі зміни границі. Польща домагається від Румунії пятьох громад в північній Буковині, щоби можна користуватися залізницею Городенка-Заліщики, яка переходить з Галичини через ґрунти цих громад, а опісля через Дністер з полудневої сторони переходить коло Заліщик на галицький бік. Є це громади Бабин, Прелипці, Лука, Звиняч і Крещатюк. Румунія на разі не годиться на відступлення цих громад Польщі.

ДИПЛЬОМАТИЧНІ ЗЛОДІЇ.

До всього є злодії-спеціялісти, не дивниця отже, що є злодії від дипльоматичних річий. В Беоґраді, столиці СХС вкрали злодії англійському посольству пакет з документами, меморіялами і листом кардинала Ґаспарі. Грошей у пакеті було дуже обмаль, та й не о те їм, зрештою, ходило.

АҐРАРНА РЕФОРМА В БЕСАРАБІЇ.

Казаклію, предсідатель сільсько-господарчої палати в Бесарабії, заявив 29. XI. м. р. („Адивирул" 30. XI. м. р.): Бесарабські сільсько-господарчі камери ведуть свою роботу по наділенню селянства землею так невдачно, що викликують прямо обурення селян. Не згадуючи того, що найліпшу землю дістало за півдармо чимало підозрілих типів з королівства і продало її з баришом, до сьогодня селяни не дістали земельних контрактів на землю, за яку вони заплатили дорогий гріш. Більше як 90% цих селян позичали гроші в лихварів, а три послідні невроджаї привели їх до руїни, так що вони тепер мусять віддавати ту куплену землю лихварам у застав. Це викликує страшне невдоволення між селянством і тому так легко здобувають собі між ними довіря ріжні „бунтарі і вороги". Можна прямо заявити: бесарабська слабість — це аґрарна реформа".

Треба як найскорше відновити бодай той кредит і кредитові установи, що ними користувалось населення ще за Росії. Всі гріхи за 8 літ починаємо тепер дуже гостро відчувати. Тому, щоби ратувати положення, треба взятися як найскорше за фінансову поміч, бо без неї всі, навіть найліпші закони, не підуть дальше міністерських канцелярій.

ПІД НОГАМИ ГОРИТЬ.

Болгарські ґазети на підставі інмормацій, які дістали від людей, що приїхали з Одеси, пишуть, що на Великій Україні стан кипіння обняв навіть комуністичну партію. Цей рух іде в парі з протижидівськими настроями, підсиченими творенням на найбагатших землях України жидівської „республики" і фактом, що по урядах сидять дальше головним чином Жиди. До Харкова стягають силу війска. У харківському уряді нема згоди відносно дальшої поведінки. Голова ВЦК. Петровський є за тим, щоби націоналістичний рух здавити силою. Одначе цього инші „володарі" України бояться.

ФРАНЦІЯ СВЯТКУЄ ТОРЖЕСТВЕННО ПАМЯТЬ ФРЕНКЛИНА

ПАРИЖ, 17. січня. — 150-літну річницю навязання дипльоматичних зносин між свобідною Америкою а Францією відсвятковано величавим банкетом, в якім взяли участь найвизначніші представники американської кольонії, а рівнож і визначні особи з французького боку. Між иншими був на святі присутним французький міністер війни Пенлеве та американський амбасадор Геррик. Той послідний виголосив вступну бесіду, в якій підніс таке: Вашингтон є для Америки символом досконалого горожанина, а Бенямин Френклин є прототипом досконалого амбасадора. Френклин став для Франції і Америки символом американсько-французької приязни, тої симпатії, яка осягнула свій верхок в двох славних побідах — в Йорктонській і над Марною.

М. Пенлеве підніс, що Френклина в Франції обожають на рівні з найкращими французькими велитнями і патріотами.

СОВІТИ ПОЛЕМІЗУЮТЬ З КЕЛЛОҐОМ.

МОСКВА, 17. січня. — Максим Літвінов, виконуючий обовязки міністра закордонних справ, оголосив стейтмент, в якім відповідає на закиди, які поробив совітам секретар стейту Келлоґ, зазначуючи, що заворушення в Нікараґві, це в великій мірі робота совітської пропаґанди. Літвінов заявляє, що вже такий звичай всіх капіталістичних держав звалювати у всім вину на совіти. В той спосіб заслоняють вони свої імперіялістичні пляни. У всьому винні большевики: і в майнерськім страйку в Англії, в розстрілах людей на Яві і Суматрі і в тім, що американська фльота заїхала до Нікараґви. Так каже Літвінов і додає, що не було би дива, колиб приписали большевикам такі річи як от землетрясенне в Японії або виливи рік в Америці. Літвінов каже, що не можна звалювати вини на Третий Інтернаціонал, який висказався проти всякого імперіялізму і не можна третим інтернаціоналом оправдувати висилку фльоти до Нікараґви, бо і не можна закидати приміром совітам того, що їм жнива не повелися тому, що Американська Федерація Праці повзяла резолюції проти совітів.

Премієр Алексій Риков назвав закиди Келлоґа, звернені проти совітів, „наївною і дитинною неправдою".

РУМУНСЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК ГОДИТЬСЯ З ЖІНКОЮ І ГОТОВ ВЕРНУТИ ДО РУМУНІЇ.

ПАРИЖ, 17. січня. — Подають, що в один і той самий день виїхав б. престолонаслідник Румунії Кароль з Рівієри в напрямі до Італії, а його б. жінка Гелена з Букарешту зі сином рівнож до Італії. Ходять слухи, що обоє мають зійтися в Італії на конференцію в ціли спільного порозуміння. В той спосіб хоче Кароль уможливити собі поворот до Румунії, а рівнож і поворот на румунський престол.

РАДА АМБАСАДОРІВ ВІДКИНУЛА НІМЕЦЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ ФОРТИФІКАЦІЙ.

ПАРИЖ, 17. січня. — Рада Амбасадорів не приняла німецьких пропозицій в справі захования німецьких фортів, які находяться на східній границі, сусідуючій з Польщею. Комісія працює над новим проектом, який мусить бути принятий до 31. січня. В противному разі справа відійде до Ради Ліґи Націй.

ЕПИСКОП ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ЯПОНІЯ МИРНА ДЕРЖАВА.

ЛОНДОН, 17. січня. — Лондонський епископ Артур Інґрем, який повернув з Японії, подає, що він переконався, що Японці дійсно мирний нарід, який хоче за всяку ціну задержати спокій. Під тим оглядом Японія є дуже цінним членом Ліґи Націй. Але всеж таки Японія стоїть перед дуже важкою проблемою. Вона перелюднена і мусить дістати десь нові землі на поселенне.

БУДУТЬ ПОСИЛАТИ ФАКСИМІЛЯ БЕЗДРОТНИМ ТЕЛЕФОНОМ.

ЛОНДОН, 17. січня. — М. Дж. Райт, Англієць, занятий в компанії Марконія, винайшов спосіб пересилки дорогою бездротного телефону факсимілій. Цей винахід буде мати величезне значінне. При помочи телефону і телеграфу буде можна з Америки висилати через океан оріґінальні листи чи фотоґрафії, які будуть в Европі чи в иншій заокеанській части світа відразу відбиті в тій самій формі, як були написані і в тім самім часі, як їх передають.

НІМЕЦЬКИЙ КРУЖЛЯК ЕМДЕН СТЯГНУВ ТОВПИ НАРОДА.

КЕЙП ТАВН, Африка, 17. січня. — До пристані прибув тут німецький кружляк Емден. Названо його тим самим іменем, як славну німецьку підводну лодку, про яку розповідали чуда підчас світової війни. Нову Емден побудовано в 1925 році. Коли розійшлася поголоска про те, що Емден в пристани, збігли ся тисячі людей, які хотіли доконче оглянути кружляк. Команда дозволила на оглядини, але ситуація серед натовпу була того рода, що ті оглядини могли скінчитися для богатьох людий катастрофою. Щоби цему лихови зарадити, командант корабля приказав витягнути шлявхи і обливав водою всіх тих, що не держалися порядку і пхалися. Це поведенне стрінулося з острою критикою, але по якімсь часі по розвазі всі признали рацію командантови, бо колиб не було його зарядження, були би сотки людий позітали в море, а богато булоб переплатило свою цікавість життєм.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1858 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІДГУКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В НІКАРАҐВІ

Кільканайцять днів тому назад случилася в середно-американській державі Нікараґві незвичайна подія. В сій державі велася з приводу вибору президента краю завзята міжпартійна боротьба межи двома кандидатами Діясом та Сакасою. Перший з тих кандидатів здавна мав близчі зносини з американськими політиками й бизнесменами, але в краю проти нього була сильна опозиция, котра нарешті й виступила проти нього оружно. Коли дні Діяса виглядали почислені, адмірал американської военної фльоти висадив на територію Нікараґви відділи марінарів, заявляючи, що се робить для охорони американських горожан та їх маєтків. Адмірал не обмежився охороною маєтку й горожан Злучених Держав; він проголосив невтральною полосою округ, де находилися противники Діяса, примушуючи їх в сей спосіб розоружитися, наказав всім американським підприємствам платити податки на руки Діяса. Робив все можливе для удержання при кермі Діяса.

Захований адмірала викликало велике обурення в латинських краях Америки; вони побачили в сьому захованню доказ, що їх підозріння американського уряду за імперіялізм є правдиві. Газети й суспільна опінія всеї просто Америки поза Злученими Державами й Канадою підняла протест проти сеї політики. Американський уряд пустився на дуже хитку оборону, закидуючи, що се Мексико й ліберали Нікараґви хочуть оточити Злучені Держави большевицьким перстенем, хоча большевики мають у Мексику й Нікараґві такий вплив, як Мошко на хрестинах.

Цікавий відгомін мала ся афера в Европі. Малі держави добачили в поступованню Америки грубе нехтовання прав народів до самоозначення. Великі держави, як Англія, Німеччина, Франція й Італія, як видно з півурядових заяв, руки затирають зі сеї пригоди Злучених Держав. Злучені Держави саме до сього часу виступали звичайно як оборонець покривджених, як гальма для великих держав-кривдників. Кілько разів европейські держави збиралися до якогось розбою в світі, за кождим разом вони оглядалися на Америку. Страх перед Злученими Державами здержав не одну державу Европи від цинічного доптання прав слабших держав і народів. Тепер, як се виразно заявляє Едвін Джеймс, кореспондент Ню Йорк Таймсу, старі грішники Европи побачили, що „Вуйко Сем" є один зі своїх. Злучені Держави через свій необачний крок у Нікараґві тратять моральне право давати другим державам лекції справедливого межинародного поступовання.

ЦЕРКОВНІ ВИКЛИНАННЯ.

Перші церковні громади не знали такого церковного виклинання, яке практикувалося в пізнійших віках християнства. Апостоли й ученики, о скільки можна вносити з доривочних памяток про сю справу, просто виключали зпомежи себе такого християнина, що допустився публично якогось деморалізуючого вчинку. Таке виключення з церкви попереджало потрійне упімнення, наперед приватно, відтак при свідках, а відтак перед церковним збором. У перших віках християнства викидувано з церкви за грубі провини проти моральности, як за чужоложство, крадіж, обман.

Так воно й було так довго, поки християнська церква була переслідувана. Великі зміни зайшли з хвилею, як переслідування припинилися, а християнство стало вірою, признаною державою. До того часу виключувано з церковної звязи лишень за вчинки проти моральности; від тоді почали виключувати навіть за погляди, коли вони противилися поглядам начальників церкви чи держави. До того часу виключення з церкви не потягало за собою більше нічого, кромі виключення з церкви, хоть і називалося воно старою назвою проклону, воно потягало за собою лишень певні духовні позбавлення, як права богослуження, похорону, тощо. Від часу однак признания християнства державною религією виключеного почали накладати ще й ріжні державні карі.

Час від часу „виклинано" людий за чисто церковні провини. До того, як звичайно се діється в случаю злуки держави з церквою, церковна зверхність любила вживати державної сили для покарання немилих собі людий, партій і поглядів, а державні зверхники залюбки покористувалися виключенем з церкви, щоби державну кару зробити тим більше докучливою. В сей то спосіб церква почала вживати світських способів, світського насильства в своїй боротьбі проти немилих собі поглядів.

Християнство стало в римськім цісарстві державною религією коло середини третого століття по Різдві, а вже на початку IV. століття стрічаємо перших християнських богословських письменників, які звертають увагу цісарським римським урядникам на виключені з християнської церкви особи. В сей спосіб почалася нова політика в християнській церкві, політика, що тревала менче-більше повну тисячку літ. За той весь час державна влада помагала церковній владі робити немилим життя для осіб, котрих церква покарала через виключення.

Переміна християнства на державну религію римського цісарства мала ще той наслідок, що до християнства призналося богато людий, які по душі не були християнами. Число християн зросло відразу, але були се на загал гірші християни, як ті, що належали до переслідуваного християнства. Місце якости заняла скількість. Річ природна, що того рода байдужним чи навіть фальшивим християнином була байдужа чистість церкви й віри. Вони не побивалися за прочищуванне церкви з людий, яких требаби виключити з церкви. Через те церковні громади перестають виключувати своїх співгромадян з церковної звязи, а зате се право забирають на себе єпископи, які давнійше того права не мали. З часом в церкві вимерли ті фальшиві християни, які приступили до державної церкви для карієри, і вже громади моглиби були знова рішати про права виключування непідходячих до себе членів, але єпископи раз забраної собі власти назад відступити громадам не хотіли. Так право виключувати з церкви, що колись належало до церковної громади, лишилося на віки при єпископах.

З першу проти сеї новости підносилися горячі протести зі сторони вірних християн, яким без сумніву було дороге добро християнської церкви. Случалося се головно тоді, коли епископ уживав захопленого права виключувати з церкви не для добра церкви а для своїх особистих інтересів.

Злука державної власти з церковною мала ще й той наслідок, що до звичайних наслідків церковного виключення долучено ріжні забобонні страхіття, які не мали нічого спільного з первісним чистим християнством. Кодиж у сей спосіб злучено християнську церковну кару з нехристіянськими налетілостями, від тоді піщов звичай заострювати сю кару на ріжні способи. Стали накладати кару виключення не лишень на живих, які моглиб боронитися, якби їм дано можність, але навіть на небіщиків. Стали накладати „виклинання" не лише на одного виновника, але й на других. Хотів приміром папа „виклясти" короля, то він кидав проклон на цілу його державу, позбавляючи в сей спосіб все населення религійної потіхи, до якої воно привикло. Така клятьба називалася інтердиктом, і кинув її був папа Григорій V. на Францію за неслухняність короля Роберта Мудрого, папа Григорій VII. на Німеччину в 1102 р., папа Інокентій III. на Англію в 1208 р., а папа Адріян IV. в році 1155 наложив був таку клятьбу на самий Рим.

В первісній християнській церкві слова виключення були дуже помірковані та обережні. З часом сі формули ставали щораз довші, щораз менче помірковані. До того до них додано ріжні символічні обряди, як пр. кидание свічок на землю підчас відчитування проклону. Все те мало на цілі розбудити у вірних неописаний страх.

Коли ріжні надужиття й зловжитки в римо-католицькій церкві довели до того, що від Риму відорвалося велике число вірних католиків, головно в Англії, Голяндії, Швеції, Норвегії, Данії та Німеччині, які й потворили собі нові християнські церкви, незавимсимі від Риму, то й ті церкви переняли до себе думку про „виклинание". Та звичайно се вже не було старе середньовічне римське „виклинанне", а просто виключування з церковної громади. Подекуди ще державні уряди наказували вірним під карою ставитися на церковні суди, але се, що далі, то більше забувалося, поки й зовсім не пропало.

Остаточний удар сій засаді завдала заведена в перше в Америці засада розділу держави від церкви. Коли Американці прийшли до переконання, що повна особиста горожанська свобода вимагає того, щоби церковна власть не мала права вживати державної до виконування волі церкви, з тою хвилею власти мусіла давна сила церковного проклону. З тою хвилею давне церковне виклинанне звузилося назад до первісного значіння простого виключення з громади чи організації. Американські закони виразно постановляють, що виключение з церкви не потягає за собою ніякої втрати горожанських прав.

Ся злука свободолюбного руху за розділом держави й церкви та проти „виклинання" не могла остати без впливу й на римо-католицьку церкву. У ній політика середних віків забувається. Старих урочистих форм проклинання цілого краю нині ніколи не вживається. Навіть урочисті виклинання осіб входять в забуття. Лишень час від часу вживе їх церква і то більше для державницьких інтересів звязаної з Римом держави, ніж для самої церкви. Коли навіть декому „виклинеться" католика або католицького священика, то самі кат. достойники не виконують давних постанов церковного права про зірвание зносин з виклятим. Словом, „виклинанне" і тут доживає свого віку. Навіть церква відчуває, що се, колись остре оруддя, ступилося та що пора його закинути.

Найважнійший однак вилом у старій практиці зробило таки поширене освіти в народних масах. Через те, що середньовічний страх церковного проклону опирався на страху перед магічною, надземною силою слова, сей страх мусів роспилитися з хвилею, коли поширене людського знання переконало людий, що само слово не може за собою потягнути ніяких магічних наслідків. „Виклинание" може зробити враження лишень на того рода людий, які сього ще не знають. Їх число скоро поменчується.

ЧЕСЬКА МОВА В ЦЕРКОВНИХ ВІДПРАВАХ.

Чехи-католики (в Чехословаччині) дістали з Риму дозвіл завести в церковних відправах живу чеську мову замісць дотепрішної латини.

Г. Мальо.

БЕЗРОДИНИ

Після німецької перерібки переповів В. В—р.

(12)

Ілько нагнав його назад до коминка, він положився, а примкнувши очи до половини, заглядав до отвору.

Ілько вслухувався ще хвилину в нічну тишину тай сів знову при коминку. Доложив кілька патиків до огню і сів на камени коло коминка.

Около него панувала глубока тишина. Карльоні спав мiцно, пси не рушалися і його голова похилялася що раз низше: він боровся з дрімотою і підчас тої борби заснув.

Нараз збудило його страшне виття. Він зірвався. Огонь вже догасав. В отворі хати стояв Фіделіо і гавкав що сили на двір. Зефіра і Мічолі ані слідy.

— Що там такого? Що сталося? — закричав Карльоні, зірвавшися зі страху.

— Не знаю, — сказав наляканий Ілько.

— Ти заснув, а огонь погас, — гримнув Карльоні. Він докинув жменю ріща, і сейчас запалахкотіла ясна полумінь. Зефіра і Мічолі не було в хаті.

За хвилю роздалося серед нічної тишини кілька тонів жалісного виття. Ілько хотів вибічи, бо пізнав голос Мічолі. Вхопив вже горючу головню з огню пустився до дверей.— Ходи, Фіделіо.

Карльоні зупинив його. — Пожди, — сказав коротко. В тій самій хвили чути було з далека переразливе виття. Фіделіо дрожав і ховався Карльоньому попід ноги.

— Вовки! — промовив він несмілo.

Хто знае, що сталося з псами.

Ілько дрожав цілий. То певно Зефіро, побачивши, що Ілько спить, вибіг до ліса, а за ним Мічоля. Ох, на що-ж він заснув!

— Возьми головню і ходи — сказав Карльоні, — мусимо пробувати їх відшукати.

Вони поступали мовчки попри себе, а Фіделіо, котрий був завсігди дуже відважний, дрожав цілий і тиснувся до свого пана. По тамтих псах видно було тільки слід, що їх ноги лишили в снігу. Слід проводив поза хату, а відси в ліс. Вони поступали осторожно і прийшли до того місця, де був сніг дуже зміщений. Відси провадив кровавий слід в густий ліс.

— Вовки напали на псів і пірвали з собою — промовив Карльоні понуро.

— Мусимо іти за ними! — говорив Ілько.

— Щоби зблудити в лісі, і щоби нас вовки роздерли! Вертаймо, псів вже пропали.

Коли вернули до хати, постиг їх новий клопіт. Фрузя пропала. Її ковдра лежала коло коминка, а її самої не було. Коли Карльоні був пробудився, то ще її бачив, що-ж отже могло з нею статися? Вони шукали її по дворі, в хаті, Карльоні підніс Ілька на руки, щоби шукав попід стріху, але Фрузі ані сліду.

— Мусимо заждати, аж розвиднится — промовив Карльоні сумно.

— Певно пірвали її вовки,— заводив Ілько.

— То ні — відповів Карльоні. — А чейже не важилибися вдирати аж до хати; але їх виття мусіло її налякати, і вона зі страху десь сховалася. Хоч ми її віднайдемо, то та студінь буде причиною її смерти.

В найбільшій тревозі пересиділи вони так аж до рана, опісля узброїлися в великі киї і пішли в ліс. Коли вийшли кусень дороги, завив Фіделіо, поглядаючи на дерево. Вони поглянули, а там на самій горі побачили Фрузю, що притулилася до дерева.

Вони кликали її, але вона не рушалася.

— Полізь, подивися, чи ще жива — сказав Карльоні.

Ілько драпався з трудом по обліпленім снігом дереві і зняв малпочку, котра жила вправді але була на пів закостеніла.

Коли вертали до хати, здибали місце, на котрім сніг навкруги був закровавлений. Ілько аж закричав.

— Бідний Зефіро, бідна Мічоля! — шептав Карльоні, — вже ніколи не побачимося.

VIII.

Вони повернули до хати і старалися всякими способами огріти малпочку. Карльоні натирав її зимні руки і ноги, а Ілько огрівав коцик, що ним її Карльоні обвинув. Він сів з нею при коминку. Ложка чогось теплого була би їй найбільше помогла, але вони не могли їй нічого такого дати.

Карльоні вкладав часто руку під коцик, щоби посмотрити, чи Фрузя огрілася, але її тіло все було, як лід, а зубами дзвонила зі студени.

— Мусимо дістатися чимскорше до найблизшого села, — говорив Карльоні. — інакше Фрузя пропаде!

Він вложив малпочку під кафтан, закликав Фіделія, ще раз поглянув на місце, де стратив своїх товаришів, і пустився в дорогу.

Ранок був ясний, погідний, сонце сияло на снігу, кожде дерево, кождий корчик блистів, неначе срібними звіздами посипаний; але наших вандрівників не тішила краса; вони йшли пригноблені тяжкою журбою.

Від часу до часу питався Ілько, як Фрузя мається, і завсігди чув тоту саму відповідь, що мороз нею трясе.

Вони йшли може з годину, заким прийшли до якогось великого села.

Карльоні заїздив звичайно до найскромнійших гостинниць, але тепер вишукав найвигіднійшу в цілім селі.

— Прошу о комнату і прошу її добре огріти! — сказав Карльоні до господаря.

— Розбирайся і кладися сейчас до ліжка! — приказав Ількови, коли ввійшли до комнати.

Ілько послухав, хоч волів би був радше засісти до стола, ніж класти до ліжка. Карльоні прикрив його по шию. — Лежи спокійно, щоби скоро огрівся!

Ілько не рушався. — Чи тобі вже тепло? — спитав Карльоні, а сам натирав неустанно Фрузю.

— Прію щораз більше.

— То добре. Возьми-ж тепер Фрузю до ліжка і пригорни її добре до себе.

Бідне звірятко! Воно було завсігди таке уперте, таке непосидюче, а тепер давало все робити з собою. Її тіло не було вже зимне, але горяче, як грань.

Карльоні пішшов сейчас до кухні і небавом вернув зі склянкою горячого, осолодженого вина.

Він пробував дати кілька ложок Фрузі, але бідне звірятко не могло нічого проковтнути; жалісними очима поглядало то на одного, то на другого і витягало з ліжка свою ручку.

— Чого вона хоче? — питався Ілько. Карльоні усміхнувся сумно. — Вона хоче, щоби їй кров пустити. Вона була вже давнійше хора, і то їй помогло, думає отже, що також тепер уздоровить її. Вплий їй вино, а я побіжу за лікарем.

Солодке вино смакувало дуже згоглодніліму Ількови, але воно ще дужче його розгрівало. Коли Карльоні вернув з лікарем, і той побачив хлопця з таким запаленілим лицем в ліжку, хотівся ним печально заняти. — Здається, що дитина має сильну горячку — сказав лікар.

— Але я не хорий — перебив йому Ілько і відслонив покривало, щоби показати Фрузю.

— Що! малпа! — закликав обурений лікар. — А чейже ви не трудили мене для малпи!

Карльоні уживав всяких слів, щоби успокоїти лікаря. А коли Фрузя витягнула з довірєм до него руку, щоби осмотрив живчик, то він згодився заняться тим пацієнтом. Пустив їй кров і записав ріжні ліки: але вже не міг зарадити запаленню легких, якого малочка набавилась підчас студеної ночи.

Небавом дістала сильного кашлю, що потрясав слабим тілом звіряти. Ілько вже не лежав, іно сидів коло ліжка і доглядав Фрузі як найстараннійше, але не богато їй міг помочи. Вона споглядала неначе чоловік то на Карльонього, то на Ілька, немов би хотіла бачити, чи вони жалують над нею; навіть Фіделія, котрого передше не терпіла, хотіла мати завсігди біля себе і піщала жалібно, коли він виходив з хати.

Ілько ускладав був собі грошенят — двайцять су — і за ті купив тепер хорій малпочці вівсяних цукорків, — бо вона любила їх дуже. Але тим не помiг їй нічого, а противно, погіршив, бо коли звірятко бачило, що лише тоді дістає цукру, як кашляє, то силувалося раз враз кашляти. Воно складало руки на труди, сідало згорблене і кашляло так, що лице було червоне, як бурак, а з очий ялися рясні слези.

Чоло Карльонього щораз більше морщилося. О дальшій дорозі ані думати, а їх каса, і так дуже легонька, випорожнювалася щораз більше. Карльоні не любив ніколи говорити з Ільком о грошевих справах, але тепер не хотів довше таїти перед ним свого положення.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХАОС КОНЕЧНИЙ ВИСЛІД ХАОТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ.

До яких наслідків мусить довести своєю політикою Січ у Шикаґо, зверну увагу на кілька фактів.

В місті Шикаґо є богато Поляків. Се віддай найбільше в світі польське місто. Має се вплив і на наших людий, які через сю масу Поляків так і відчувають силу польщини на кождому кроці. Кожде польське свято святкується тут у польських дільницях, гейби воно було загальне. Богато наших людий підпадає під вплив Поляків.

Видно се було в день Нового Року після нового календаря. У сей день Поляки справляли врочисто так званого „Сильвестра". Були забави, танці, балі, піятики, біятики. Видно було усюди се святковання. Мало воно вплив і на наших людий, як се видно з того, що наші Січовики й собі справили в день „Сильвестра" новорічну забаву. Забава тревала до ранку. Ціль забави була: зібрати гроші на сплачення Січового дому. Ціль люди собі хвалили, однак не всі вдоволені з того, що на сю гарну ціль вибрано святочний день польського Сильвестра.

Хто видав сей приказ Січовикам, не знати, досить, що хтоби його не видав, не вибрав він дуже щасливої хвилі. Наші люди не дуже то вдоволені, що пішли наслідувати Поляків наші люди, які відай якраз на те покликані, щоби придержуватися старих українських народних традицій. Чейже як Січовики-Запорожці колись виступали проти всякої латинщини, то не випадає людям, які взяли собі історичне імя, виступати проти традицій тих, від котрих вони взяли імя. Заводженнем нового календаря най займається якесь братство Кунцевича, або щось подібного, але не люди, які величаються козацькими традиціями.

До того провідники Січи в Шикаґо послідними часами пустили богато „побожної", римо-католицької аґітації. Стали кликати до всіх Січовиків, що хто не належить до католицької церкви й точно не сповняє церковних приписів, той не є добрим Січовиком. Так вони голосять у своїм органі, а тут справляють того польського Сильвестра з танцями й забавами тоді, як правовірні українські католики ще мають піст. Колиб українська католицька церква приняла новий календар, тоді певно не булоби нічого невідповідного справляти новорічне свято в польського Сильвестра, але як церква ще не приняла нового календаря, то чейже се не випадає робити людям, які на кождім кроці говорять про потребу ладу й порядку.

Та подібних противорічностий у січовій політиці не мало. Січ у Шикаґо причепилася тепер до католицької церкви, і кождий Українець, що належить до православної церкви, для неї не Українець, а якийсь бісурмен, чи що там. Та вона самаж таки проголошує одиноким правним монархом України Скоропадського, котрий є православним з діда-прадіда. Виходить, що те, що у „простого" Українця вважається чимсь як зрадою, то в „монарха" вважається добром.

Такий хаос шириться від тих, які кождого Українця, що не годяться з ними, називають хаотиком. І шириться він тому, бо відобравши народови право рішати про свою долю, сі люди мусять приписати собі право іменувати монархів, зміняти календарі, закидати всякі народні традиції. Признавши за собою такі дивачні права, вони й можуть лишень розбиватися, поки й самі власних своїх організацій не доведуть до того, що сплюнуть на все та покинуть.

Степан Мусійчук,
Шикаґо, Илинойс.

В ОБОРОНІ НАРУШЕНОЇ ЧЕСТИ.

У відповідь на письмо „Команди" IV. Січового Округа в Дітройті, Мишиґен, поміщеним у Січовім Органі з дня 15. грудня, 1926. року, а підписанім п. А. Мохоруком, заявляю отсе:

То смішно, то знова болючо робиться мені, панове, читаючи ваше письмо. Раз назвисько моє, мене бідного хлопа, нещасного Бойка пхаете між таких високих і титулованих людий, як д-р Назарук, Преосвященний Епископ і т. д. — то знова паскудите мене тим, що я недолюдок з неістнуючої Козацької Січи, викинений з церкви й парохії, а головно з гетьманської Січи. Ой, накапустили ви там, накапустили! Мене більше обходить те, що торкається моєї власної особи та Козацької Січи, котрої ви ще не добачуєте. Мої дорогі, приходиться мені тут на сторінках нашого дорогого часопису дещо вам відповісти.

Вперше скажу вам, що коли ви мене зачисляєте межи Мишуґівців, (як ви їх називаєте), то коли вони є щирі Українці, коли вони показують нам, таким як я, як позбутися всіляких чираків, пявок та вонючої гнилі, та коли вони показують нам, як опамататися та звернути увагу в сторону Рідного Краю, — то я з ними. Ми, панове, думаємо про Рідний Край, де могили наших предків-Козаків, та ще й свіжі Січових Стрільців, де згарища, гяжка недоля, де недобитки караються по тюрмах.

Пишете далі, панове, про ту Козацьку Січ, яку ви звете неістнуючою. Та, панове, Козацька Січ істнувала, істнує і істнуватиме, поки в хлопських грудях беться щире серце, поки в наших жилах пливе козацька кров, — вона істнує і буде істнувати на погибель всім зрадникам. Її не добачують лише ті, котрим не дорогий січовий стяг. Не добачують ті, що не люблять чесного труду для народа, а шукають людей, якимби морочити голови та легенько прожити. Не добачують ті, що за миску сочевиці готові продати народну честь.

Правдива Козацька Січ істнує і закликує всіх Козацьких Синів під свій стяг: Покиньте неробів, які називають вас хамами, свиньми, темняками. Будіться зі сну і помагайте встати на ноги свому Народови.

Дальше, панове, вам не стидно було називати другого пияком. Чи забули ви ваші січові балі, де пива, горівки і вина було так богато, ви забавлялися, як на гетьманців пристало, а опісля на зборах заряджували збірки на покриття „дефіциту"? Памятаєте, думаю, бо то ще так недавно. Чи памятаєте „посвящування" січового прапора? Кільки там було бочок з пивом? Кільки піятики?

Для добра тих панів, що крім мудростей в „Січи" нічого більше не читають, дуже пожаданим булоби перечитати в „Свободі" ч. 134, з пятниці 11. червня, 1926, на стороні 4., передрукований лист з села Залукви, який свідчить, що гроші зібрані на будову Народного Дому, там одержали і складають сердечну подяку, не 300 долярів а аж 800 долярів. А щодо збірки на січову гетьманську пресу, т. є 58 долярів, я їх не пропив також, але з тією хвилею, як перестав я бути вашим членом, з причини всім відомої, перестав і висилати гроші на січову пресу. Грошей тих не пропив, а маю і на бажання жертводавців віддам їх там, де їх в дійсности потребують, приміром на Рідну Школу або на інвалідів, або віддам жертводавцям. Так, ви зовсім тим не журіться!

Подумайте лише над тим, котрий то був перший з перших, що заснував Січ в Гемтрамк. Чиж не цей, як ви називаєте останний пияк, своїми тяжко запрацьованими грішми започаткував був будову „Української Хати", яка нині представляє велику вартість? Тай, мої дорогі, чиж цей Бойко не причинився чимало до розвитку парохіяльної громади в Гемтрамк, вже цілі літа назад, як дехто з вас ще був комуністом в Канаді, або чим там другим? Чи богато добра ви зробили, коли ви всіх тих людей, які старалися, докладали труду і гроша, називаєте пияками, хамами і як тільки вам самим хочеться?

На кінець скажу вельможним, що ні з церкви ані з парохії ніхто мене не викидав. Хотілиб цего може гетьманці, котрі належать до парохіяльної громади, але це тільки пустенькі їх забаганки. Цего не буде, бо Бойко любить і свій Народ і Віру своїх Батьків.

Яків Бойко,
бувший окружний організатор Гетьманської Січи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

Свято злуки Галичини з Україною в Филаделфії, Па.

Стрілецький Гурток у Филаделфії постановив відсвяткувати дня 30. січня с. р. врочистий обхід національного свята прилучення західно-українських земель з Українською Народною Републикою, що наступило дня 22. січня 1919. року. До участи в святі запрошено Український Хор ім. Кошиця, Товариство Української Молоді й другі українські організації та товариства.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Укра. Громада на Савті буде святкувати дня 6. лютого 1927, отворення нового Народного Дому. Програма буде оголошена пізніще, тимчасом проситься другі Хв. Братства і Товариства не устроювати в той день своїх інших забав. 14-15

УРЯД УКР. ГРОМАДИ НА САВТ ФІЛАДЕЛФІЯ:
Теодор І. Грицей, предс.
Петро Мелько, секр.
Мих. Довбенько, кас.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

177.

БР. СВ. ВАСИЛІЯ В СКРЕНТОН, ПА., ВІД. 229 УКР. НАР. СОЮЗА.

На будову Сиротинця-Захисту при Укр. Нар. Союзі висилаємо, що ми могли до тепер зібрати. Є надія, що пізнійше вишлемо більше. Хоть нас не богато, то все таки не схочемо лишитись позаду, а може ще і випередимо другі більші відділи, а також з братської каси щось вишлемо на таку гарну ціль як Сиротинець. Коби Господь допоміг і добрі люди, то певно буде чим повеличатись межи чужинцями.

З поважанием
Ілія Гоменчук, секр.

178.

ТОВ. ЛЮБОВ В НЮ ЙОРКУ, ВІДДІЛ 272. У. Н. СОЮЗА.

На річнім мітинґу наше Тов. ухвалило з тов. каси 4 доляри, а межи членами зібрано 6 долярів на будову Сиротинця-Захисту при Укр. Нар. Союзі. Наше Тов. не є велике, але жертвувало, що могло і єще будемо старатись щось зібрати на таку корисну і потрібну ціль, як Український Сиротинець.

З поважанием

ЗА УРЯД:
СенькоМалецький, предс.; **Дмитро Малецький,** секр.; **Никола Бойкевич,** касієр.

179.

БР. СВ. О. НИКОЛАЯ В КОВРІЧ, О., ВІДДІЛ 224. УКР. НАР. СОЮЗА.

Від членів нашого відділу висилаємо 16 долярів на Сиротинець при Укр. Нар. Союзі. Хоч не велика жертва, але просимо приймити, бо наш відділ дуже малий, всего пять членів. З братської каси висилаємо 10 долярів, то разом 26 долярів. — Чим хата богата, тим рада!

З поважанням
Андрій Яремко, секр.

ДО ПРАЦІ.

Чи є що гірше, щоб жить на світі,
Та спати в болоті,
Ніж ходити пяницею
Без діла-роботи?
Се є гірше ніж на муках;
Лучше вже вмирати,
Ніж жить лиш собі й для себе,
Лиш про себе дбати.
Напихати собі шлунок
Всіма ласощами —
Ото життя... Горе мені!
Много їх між нами.
Хто працює лиш для себе,
Лучшеб не родився,
Або узяв млинський камінь
І в ріці втопився.
Із такими мінтяями
Країна бідніє,
І громада із такими
Жити не зуміє.
Живуть собі як звірята:
Все лиш собі рвати!
Егоїсти неситі;
Як хочете знати.
Що нам. треба для народу
Мужно працювати
І народови свободу
Сильну збудувати.
Важка праця між народом,
Та мила для Бога;
Як станемо всі до праці,
Буде перемога!
Буде, браття, буде, любі,
Над злом перемога
І зближимось в світлі-правді
До Господа Бога!
Лучшеж не жить на сім світі,
Ніж про люд не дбати,
Ніж гнилою колодою
В болоті лежати!...

К. Олійник.

НАЙБІЛЬШЕ РАДІО СВІТА.

Повідомляють з Токіо, що німецька фірма Телефункен одержала замовлення на будову величезної радіової стації, яка перейде потім на власність японського товариства. Частина замовлення піде на рахунок німецьких відшкодовань. Віддання стації до ужитку наступить в р. 1928. Через те уможливиться радіову комунікацію між Японією й Европою.

ЖАРТ ДОЛІ.

(З французького).

Одного чудово сонішнього пополудня Горацій Плянше вийшов із офісу, щоби вже більше не вернутися до нього. Горацій Плянше був урядовцем банку. Щодня зранку засідав перед американським бюрком і писав, а радше повинен був писати листи і рахунки аж до четвертої години. Зовсім несподівано цей правильний, хоч не занадто приємний хід життя, перервала така дрібна пригода:

Горацій, як прийшов з рана до банку, розложив, як звичайно на бюрку папери і рахунки. Потім висунув шуфляду, виняв із неї чотири слимаки, що пильненько заїдали свіже листя салати. Кождий слимак мав специяльне імя, старанно виписане на шкаралупці червоним, банковим тушом. Велика карта також банкового брістолю, поділена на рівні простокутники, зображала поле перегонів. Горацій поклав на неї слимаків і уприємнював собі урядові години обсервуванням їх повільних рухів, закладався в дусі і стручував палочкою на відповідне місце того з них, котрий висувався поза лінію свого простокутника. Так дуже зацікавився суперництвом своїх вихованців, що не чув як відчинилися двері його кімнати а опамятався щойно тоді, коли шефова рука спочала на його рамени. Шеф не сказав ні слова, але очи його з білого листка брістолю перенеслися на лице молодого урядовця і спочали на ньому камінем. У гробовій мовчанці вказав рукою двері і пішов попереду. Горацій Плянше йшов за ним. Оба дійшли так до каси. Тут шеф лаконічно приказав виплатити урядовцеві платню до нинішнього дня включно і холодно кивнув головою. Так попращав виновника й відійшов до святая-святих свого офісу.

Горацій Плянше пішов до своєї хати, себто до кавалірської кімнати на четвертім поверсі, скинув зі себе блюзу і поклався на ліжко. Слимаки вилетіли з кишені, але вони не були йому в голові. Поза банком не було для нього ніякої атракції. Заснув.

Тимчасом хтось тихо застукав до дверей. То був листар. Тому, що ніхто не відзивався, ввійшов тихо до кімнати, глянув на сплячого молодця, встромив йому листа до кишені блюзки, що лежала на кріслі тай вийшов.

Кілька годин від Парижа лежить місцевість Брон. У Бронті грають у рулету. Не лише перегони дають людям гроші і враження, це можна завдячувати також рулеті. Горацій Плянше постановив забогатіти в Бронті. Там чудова природа, а чужинці необачно розкидають гроші. Плян був добрий, треба лише було, щоби вдався.

Горацій не тратив часу. З двірця пішов до салі гри, що була відчинена цілу ніч. Одначе Горацієви вистарчила година часу, щоби програти все і вийти з нічим. Плян його передбачував і таку можливість. Обережний молодець забрав із дому револьвер. При великій терпеливости і вправі револьвер цей міг вистрілити і навіть позбавити людину життя, колиб попала у розпуку. Горацій рішив, що полишається йому лише той один засіб. Але чи револьвер був таки до нічого, чи ніч занадто чудова, досить не міг виконати своєї постанови. Щоби раз на все внеможливити собі такі небезпечні пляни, кинув смертоносне знаряддя у воду, а сам пішов шукати нічлігу.

Тяжко здобути нічліг комусь, що не має відповідних або хочби якихнебудь грошевих засобів. Тому нещасливий шукач щастя мусів задоволитися червоним автом системи Бюїк. Авто це стояло перед заїздним домом, купалося в сріблатім місячнім сяйві.

Червоне авто було власністю земельного власника, пана Ґрадінбурґа. Він подорожував ним для приємности. Але ця приємність була сильно затроєна присутністю Біля Смита, найліпшого зі шоферів, найнеприємнішого з людей. Біл Смит передбачував усе якісь нещастя.

Тому то, як слідуючого ранку пан Ґрадінбурґ зявився перед готелем, Біл Смит глянув на небо, таке блакитне, та висловив здогад, що день той не обійдеться без бурі. Пан Ґрадінбурґ, що боявся всяких нагальних атмосферичних змін, після короткої надуми, постановив дальше їхати залізницею.

— Чи так чи сяк, вертаю додому — сказав — а ви, Біл, поступіть по мою внучку й привезете її додому. Але як везтимете панночку, то памятайте, не їдьте занадто скоро, щоби не приключилася яка пригода.

Червоний „Бюїк" засопів, задріжав і пігнав на південний схід тай повіз закопаного серед пледів Горація, зі скорістю 60 кільометрів на годину.

Вполудне Біл Смит (що не любив щадити ні свого часу ні грошей свого пана) постановив задержатися для відпочинку та щоби перекусити дещо. Тому, як минав невеличке село, став їхати помалійше і вкінці задержався перед коршмою. На порозі коршми стояв тілов итий, похожий на бульдоґа, але значно менше расовий коршмар. Біл вискочив із авта, коршмар підбіг до гостя й оба стали нараджуватися що, як і в якій ціні можна би перекусити. Тую то нещасливу хвилю вибрав Горацій, щоби відзискати свободу. Вихилився зпід плєдів, обережно сягнув рукою за клямку дверцят, натиснув її і вже одною ногою стояв на землі. Аж тут Біл Смит відвернувся нечайно до нього. Не минуло навіть пять секунд, як тяжка шоферова рука спочала на обшивці нещасного молодця. Що задумує чоловік, який потайки закрадається до чужого авта і подорожує в ньому 114 км.? Біл Смит і коршмар вирішили, що мусів щось каригідного задумувати, виганьбили відповідно Горація, пошарпали на ньому одяг і замкнули його в пивниці, а самі пішли до найближчої поліцийної станиці. Для більшої певности, щоби арештант не втік, поставили на варті Катрусю, коршмареву дочку.

Та коли людське серце схильне є до слабости, то серце молоденької дівчини є двічи схильне до неї. Вигляд арештанта зворушив Катрусю, оповідання його не зродило в неї найменших сумнівів, а думка про жандармів розброїла її до решти. І ось уже пів години після відходу своїх ворогів Горацій найшовся на волі. Але Горацій Плянше виховувався в Парижі, обертався в торговельно-промислово - банкових колах, був джентельменом, тому не міг оставити дівчини на поталу розюшеного шофера і жандармів. Тому предложив їй, щоби втікала з ним. Катруся згодилася дуже радо. Це задивувало трохи Горація. Зрозумів її щойно пізнійше, коли переконався, як мало приємности було в співжитті з коршмарем.

Цілий день блукали по полях, оповідали собі всяку всячину й покріплялися засобами, котрі (правда каже признати це) походили зі спіжарні коршмаря. В стодолі повній сіна переночували. Рано за кілька Катрусиних центів могли посидіти в невеличкій гостинниці. Власник гостинниці почав із ними розмову. Сказав їм, що один із дооколичних земельних власників шукає льокая для себе а служниці для внучки, яка мала бути в нього цілу осінь, та що ще нічого відповідного не найшов. Вістка ця врадувала дуже Горація. Зараз уложив собі плян, який розказав і Катрусі. Обоє пішли до вказаного двора. Там сказали, що вони брат і сестра, служили в Парижі в однім аристократичнім домі, він за льокая, вона як кваліфікована служниця. Але тому, що великоміський воздух був шкідний для їх здоровля, постановили перенестися на провінцію і там шукати заняття. По дорозі вкрадено їм усі річи і папери, але по дуплікати телеграфували вже до Парижа.

Дідич, сивий, поважний мущина вислухав цілу тую історію, старанно записав придумане назвище, яке подав йому Горацій. По хвилині надуми сказав:

— Я дійсно в клопоті. Внучка моя приїздить нині вечером, маю кілька гостей, а нікого, що міг би занятися домом і услугувати при столі. Але бо я не знаю вас. Та —додав, звертаючися до Горація — ти виглядаєш мені на досить розумного. Полишу вас обоїх.

Надійшов вечір. Сивоволосий пан був неспокійний, що внучка не приїздить. Катруся почувалась дуже нещасливою, бо не вміла уложити серветок до стола, не розумілася зовсім на черзі, в якій мали йти страви, не знала також, що червоне вино мається гріти. То можна було дуже просто пояснити. Горацій не міг без упину давати їй пояснення, а в коршмі пили люде пиво по ковбасі. Бідний Горацій мав також клопоти, бо не вмів держати на руці цілу купу тарілок, не вмів маневрувати полумиском, щоби не вивернути його. Тому то неодна штука порцеляни найшлася на долівці, а неодна капля сосу на одягах гостей. Господар дому присягався в дусі, що зараз завтра відправить такого льокая. Покищо усміхався до гостей і забавляв їх веселою розмовою.

А як усі перейшли на каву і карти до сальону, господар не міг уже скрити свого неспокою.

— Зачинаю підозрівати якесь нещастя, — сказав.

В тій хвили ввійшов до кімнати садівник і сказав, що вернув шофер. Злодії напали на нього по дорозі, але хоч не міг зловити їх, то сам вернувся ціло.

До кімнати ввійшов Біл Смит. Був у високих шнурованих чоботах і шкіряній куртці. Вклонився всім і розповів, як то до авта закрався злодій, як хотів украсти пледи, футра і валізу панову та як його зловили, а він, хоч був звязаний і замкнений — утік.

— Ось він! — скрикнув нараз Біл Смит і вказав на скуленого під стіною льокая.

— Держіть! ловіть! — кричали всі тай кинулися до дверей. Горацій не втікав.

— Заки прийде поліція, — сказав один із гостей, коли всі предмети, виняті з кишені Горація, покладено на столі — заберімся до вступного слідства. Передовсім треба ствердити ідентичність особи. Він каже, що називається Горацій Плянше. Ось на цій хусточці є дійсно букви Г. П., а ось лист, заадресований під тимсамим назвищем.

— Лист!? — викликнув здивований Горацій — лист у моїй кишені? Чи вільно мені прочитати його?

Присутні порадилися поглядами, а вкінці господар дому порішив:

— Дуже радо, але на голос.

Горацій роздер коверту листа, що то його листар тому два дни встромив до кишені його блюзи, і прочитав:

„Поважаний Пане! Маю честь повідомити Вас, що Стрий Ваш, який жив у Бостоні, помер дня 5. ц. м. й іменував Вас загальним спадкоємцем свого маєтку, рухомого і нерухомого, вартости 150,000 (стопятьдесять тисяч) долярів. Коли Ви годитесь приняти той спадок, прошу негайно порозумітися з нами щодо формальностей, які треба полагодити.

З поважанням
Мерівел Лейн, нотарі,
Бостон, Масс.
204 Гарвард Стріт.

Царила глибока мовчанка. Перебив її Горацій.

— Панове, — сказав — можете справдити телеґрафічно у банку ідентичність моєї особи та правдивість моїх слів, але не держіть під стіною чоловіка, який щойно одідичив стопятьдесять тисяч долярів. Прошу вас, позвольте мені сісти та зїсти вечерю, а як лише вияснититься те мале непорозуміння, запрошую вас усіх на мій шлюб із панною Катрусею...

Пристанув і глянув допитливо на свою товаришку. Вона була така счудована, щаслива, зацікавлена, що не всилі була вимовити слова. Щойно Біл Смит виручив її:

— Катрусею Фретільо — підповів із нетаєною сердитістю.

Переклав **Іван Процик.**

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ СОЮЗ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Союз має на меті обєднання українських жінок на еміграції, підготовку жінки до всякого рода творчої державної і громадської праці, приєднання українського жіноцтва до ідей визвольного жіночого руху та виховання жінок свідомих національно й політично до своїх обовязків. Союз розпочав своє існування 12. червня 1923 року і на початку своєї діяльности мусів головним чином взятися за гуманітарну працю — допомога жінкам і дітям, бо в той час був найбільший наплив української еміграції до Праги. В ці-ж роки Союз навязав звязки з міжнародніми жіночими організаціями через свою делеґатку проф. С. Ф. Русову, яка, будучи членом Союзу, в той же час була головою Укр. Нац. Ради. Коли-ж в р. 1925 було зорґанізовано пражську філію Укр. Нац. Ради, то зносини з міжнародніми жіночими орґанізаціями взяла на себе Укр. Жін. Нац. Рада.

Але Укр. Жін. Союз не припинив ні своєї гуманітарної, ні культурної праці. З 25. травня 1925 р. по 25. червня 1926 р. Союз, не обтяжуючи української еміграції ні вечірками, ні ріжними збірками, лише завдяки ласкавости чеського громадянства та Українців в Америці допоміг 17 особам (понад 2,000 кор. чес.) та організаціям (5 — понад 1,000 к. ч.), не рахуючи сюди ріжних річей, як одяг, взуття, іграшки для дітей, шкільні підручники і т. и.

Щодо просвітної праці улаштовано Союзом екскурсії (на рахунок Союзу понад 1,000 к. ч.) до Кральова Градця на виставку соціяльної опіки; до Лазні-Подєбради; до чеського дитячого клюбу в Празі; до вільної чинної школи, до Сирітського Дому на виставку жіночих праць і текстильного чеського промислу при чеському жіночому клюбі; було улаштовано 2 виклади для ширшої публики. Союз примістив 40 жінок на курси крою і шиття — безплатно завдяки ласкавости голови міста Праги.

Не обмежуючися культурною та гуманітарною працею, Союз почав працювати на полі пропаґанди нашої національної справи з огляду на конечну потребу пропаґанди між чеським суспільством, серед якого ми перебуваємо. Голова Союзу п. М. Омельченкова виступила перед чеським суспільством (не тільки в Празі, але й в инших містах ЧСР., як Колін, Богданеч, Мінено) з докладами про Кубань, про соціяльне опікування на Кубані, про Україну, українську народню поезію, про жіночий рух в Галичині, про Українку на Кубані, про культурні взаємини між Чехами та Українцями. Після викладів виступала наша співачка (сопрано) пані Стефа Нагорна з українською піснею, п. Кость Могила, молоді бандуристи Татаруля і Клевчуцький, що своєю грою на бандурах викликали у Чехів велике заінтересовання інструментом. Колиж було улаштовано вечірку-академію по бажанню Просвітньої Комісії чеських народніх соціялістів на Жіжкові і там наш поет Юра Шкрумеляк прочитав реферат про українські пісні та думи, п. Нагорна, п. Левицький, п. Фартук та п. Птіця виступили із своїм мистецьким співом, а п. Кость Могила та п. Хворостенко з грою на бандурі, — то всіх учасників було запрошено виступити в „Чеському Т-ві Коменського" на Бубенчі, а п. Омельченкову прочитати реферата „Культурні взаємини між Чехами та Українцями". Скрізь Українців Чехи (староста міста Жіжкова, голова т-ва Коменсько , старостка Ч. Ж. Клюбу, голова Клюбу чеських народ. соціялістів та инші) привитали теплими промовами і підкреслювали, що лише завдяки таким взаєминам Чехи дійсно пізнають, хто такі брати-Українці. Про добрий наслідок цих виступів серед чеського громадянства свідчить те, що появилися теплі статті в чеських часописях: „Чеське Слово", „Масариків народ", „Вартовий Народа".

Крім того Союз навязав звязки з болгарськими жінками, з Німкинями в Празі, а головно має тісні звязки з чеськими жіночими орґанізаціями та з українськими в Галичині.

М. О.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МІЛВОКІ, ВІС. Уряд Тов. ім. Ів. Франка повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу вечером, дня 22-го січня в гали парохіяльній. Обовязком кождого члена є явитися на сей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. — Д. Борис, предс.; Ів. Пунько, кас.; В. Колодрубець, секр.

ДЕ ГАРКАВЕНКО БУДЕ БОРОТИСЬ.

Славний український силач А. Гаркавенко буде боротися в Бостоні в четвер 20-го січня, в Ґренд Опера Гавз, Довер і Вашинґтон Стріт. Початок о год. 8.15 вечер. Можна надіятися, що все українське громадянство прийде привитати Гаркавенка і подивлятся, як Гаркавенко кладе на лопатки.

ЖАРТИ.

Селянин зривав ґрушки. Подеколи впала мала зелена ґрушка. Малий синок збирає ґрушки до подолка, але й зїсть деяку.

— Тату, — питається синок — чи ґрушки також мають ноги?

— Ні, що ти дурний?

— А я зїв одну зелену з ногами, що подобала на жабу.

Суддя (до обвинуваченого): Я набрав переконання, що ви обертаєтеся в лихім товаристві.

Обвинувачений: Противно, від самої молодости я обертався понайбільше в товаристві суддів, прокураторів і адвокатів.

Мала дипльоматка.

— Мамо, чи ти знаєш, що я тобі куплю на імянини?

Мати: Ні, а що такого, доню?

Донечка: Гарну вазу на цвіти.

Мати: Таж я маю таку вазу, дитинко.

Донечка: Ні, мамцю, бо я щойно збила її.

Рівний йому.

Іван: Я стрінув вчера Стефана і він навіть не привитався зі мною. Простак! Чого він так садиться? Хібаж я йому не рівний?

Василь: Алеж, Іване, не сердься, ти цілком йому рівний. Тиж знаєш, який він осел!

Хотіла опусту.

Мати: Пане докторе, мені здається, що ви забагато порахували собі за лічення Іванка, коли він мав кір.

Доктор: Але ви забули хіба, що я відвідав вашого синка двацять два рази?

Мати: Та це правда, але ви теж не забувайте, що мій Іванко заразив мало не цілу школу. Ви повинні з огляду на це дещо опустити.

ДВІ СЕСТРИ-ВОВЧИЦІ.

Дивне оповідання англіканського епископа.

Лондонські ґазети приносять вістку з Індій, яка виглядала би на зовсім неправдоподібну, колиб не оповів її єпископ і ще один священик.

Епископ Волш із епископської колеґії в Калькуті оповідає, що з кінцем серпня м. р. відвідав сиротинець священика Сінґа і його жінки в Міднапурі в західній Бенґалії. Сінґ був передше студентом епископської колеґії. Разом відвідували вони села, що лежать у дальшій части округа (дістрікту). Там оповідали їм про якусь **стежку, якою ніхто не важився ходити,** бо на ній АЖ КИШИТЬ ВІД ДЕМОНІВ (злих духів). Тубильці впевняли, що бачили тих **чортів** на власні очи, як **зникали в отворі у стіп великого муравлища.** Сінґ казав собі показати це місце. А що ніщо там не було видно, **взяв він із шіснацятьома людьми перекопувати** те місце. По хвилі З ОТВОРУ ВИЙШЛО ДВА ВОВКИ. По тім вийшла **вовчиця і заслонила собою отвір. Готова була до бою,** тому мусіли **вбити її.** Копали дальше, аж вкінци люде НАТРАПИЛИ НА ПЕЧЕРУ. В печері найшли **два молоденькі вовченята і ДВІ МАЛЕНЬКІ ДІВЧИНКИ, одна дво-а а друга восьмирічна.** Дівчатка були дуже дикі. Втекли рачки, видавали зі себе глибокі ГАВКАЮЧІ ГОЛОСИ. **Втікали скорше, як якийнебудь чоловік.** Втекли до ліліса і там їх вкінці **зловили.** Нігті їх росли зовсім позагинані.

В тих околицях нерідко **викидають дітей.** Передовсім тубильці викидають **дівчаток.** Отже є можливо, що **вовчиця найшла таке немовля і занесла його до печери.** Вовки мусіли мати в цьому приємність, що дивна ця дитина не росла і не кидала ніколи печери, тому по шістьох літах **принесли собі до печери ще одну дитину.** Обі дівчинки це **Бенґальки.** Сінґ сказав, що вернеться і забере діти. **Селяне загородили пліт довкола дітей і кидали їм поживу. Мяса діти навіть не торкнули.** Як Сінґ вернувся, застав дітей дуже слабих, вкритих ранами, майже мертвих. **Забрав їх з собою, а жінка його плекала дітей як могла.** Одначе **молодша дівчинка померла.** Старшій поплило **кілька сльоз із очей; так лише вона може виявити свої почування.** Ця дитина росла і є нормальної величини.

Вона СИДИТЬ НАЧЕ ЗВІР, цілими годинами. Лице дівчинки без виразу, а як **скаже яке із 30 слів,** які навчилася, а саме **бенґалійське поздоровлення, то усміхається.** Довгий час ця дивна дитина **не могла носити ніякого одягу, тому вкінці обшили її тісно і сильним сукном довкола тіла.** Помало **призвичаїлася носити одяг. І мити не давалася дитина. Довгий час їла безпосередно устами з тарілки.** Щойно пізнійше **навчилася послугувати при їдженню руками. Не цікавилася иншими дітьми або іграшками. Дітей, які кликали її до себе, вона кусала.** Ляльці відкусила голівку. **Не знає що то страх, а волить темряву ніж світло.** Перед огнем не знала страху, аж раз попеклася, а тепер обходить огонь великим луком. Знаменито має розвинений слух і зір, за те змисл дотику слабо розвинений . Память має дуже слабу. Дівчину охрестили **Калями. Вона не сміється і не плаче, але вже й не гавкає,** але послугується лише своїми 30 словами. Заприязнюється з кождим звірятем.

З повищого можемо догадуватися, що й староримський переказ, про Ромуля і Рема (основників міста Риму), яких вигодувала вовчиця, може бути правдою, а не байкою.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

УКРАЇНЦІ В РСФСР.

За винятком Усть-Лабенського й Тихорецького районів уся Кубанська округа охоплена українізацією, головним чином культурно-освітніх установ. Тепер є понад 600 шкільних українських комплєктів. Українізовано кілька десятків хат-читалень та сотні ріжних гуртків. Крім того, багато українізовано комсомольських осередків: лише в одному Брюховецькому районі українізувалися за власною ініціятивою 22 комосередки. Взагалі найактивійшим що до українізації є комсомол.

Жінки, що їх не так легко було царському урядові зрусифікувати, особливо активно ставляться до українізації. „Наших дітей калічать у руських школах" — говорили вони на Кубанській окрконференції, — їм тяжко вчитись руською мовою, бо вони дома говорять своєю, українською, мовою. Тай нам не легко говорити по руському. Вийдеш на зборах, скажеш трохи, а далі не підбереш слів, запутаєшся, заплутаються твої думки, і нічого не скажеш. Почати-ж говорити своєю мовою ніяково, бо з боку сміються".

На цій конференції жінки висловились за українізацію. Але покищо робота серед жінок провадиться руською мовою, хоч її не зовсім розуміють. Іноді трапляються й такі непорозуміння: В Староминському районі (він одійшов тепер до Донської области) завражінвідділом провадить роботу українською мовою, бо руської не вміє, але райком перешкаджає в цьому, бо з центру не має директив.

Подекуди домагалися закрити українські школи (у Краснограді 9-ти річну, в Ст. Неберджаївській і 1 ст.), але це не вдалося. Українські ґазети в свій час допомогли боротись проти закриття цих шкіл. Взагалі допомога та співчуття до українізації на північному Кавказі з боку преси УСРР має відповідний вплив.

Течіям, що боряться проти українізації, протистає досить сильна, свідома сила: комсомол, культурно-освітні робітники станиці та незаможні хлібороби.

Підчас дискусії про українізацію Кубані, хлібороби Абинського району виступили колєктивно; вони писали: „нам, Українцям, легче вивчити сотню незрозумілих для нас українських слів, ніж привчати всю руську мову".

Ця ґрупа Українців добре розуміє, що Кубань відстала від України, і тому вона хоче, щоб прискорити темп культурного розвитку та темп утворення української культури на Кубані.

Особливо великі симпатії до України серед молоді. Молодь рівняється по УСРР, рішуче виступаючи проти т. зв. „кубанізації".

Кубанська молодь, наймити та комсомольці, прагнуть учитися українською мовою. Цього року прийнято 90 чоловіка до українського відділу кубанського робфаку. В станиці Охтирській відкрито українську школу селянської молоді. Крім того, передбачається українізувати зразкову на північному Кавказі школу селянської молоді в ст. Славянській і перетворити її в сільсько-господарський український технікум.

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сільського життя на три дії.

Виступає в сій штуці 14 осіб

Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".

"SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ